

2008 M. VALSTYBINIS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS VYKDYTOS MAISTO PRODUKTŲ SAUGOS KONTROLIS ANALIZĖ

Maisto tvarkymo subjektai ir jų tikrinimai

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT) 2008 m. valstybinį maisto kontrolę vykdė 23007 (2007 m. – 22004) neįgyvintinio maisto tvarkymo subjektuose, iš jų: 832 (2007 m. – 869) neįgyvintinio maisto produktų gamybos; 22175 (2007 m. – 21135) prekybos, viešojo maitinimo ir geriamojo vandens tiekimo monose (toliau – maisto tvarkymo subjektai), iš jų: 12693 (2007 m. – 11956) prekybos monose (didmeninės prekybos – 852; mažmeninės prekybos – 11399), 7544 (2007 m. – 7261) viešojo maitinimo monose bei 373 geriamojo vandens tiekimo monose, kurios aptarnauja 1938 geriamojo vandens tiekimo subjektus (2007 m. – 407 geriamojo vandens tiekimo monose, kurios aptarnauja 1918 geriamojo vandens tiekimo monas).

Lyginant su 2007 m. duomenimis, maisto tvarkymo subjektų skaičius 2008 m. padidėjo 1040 (5%).

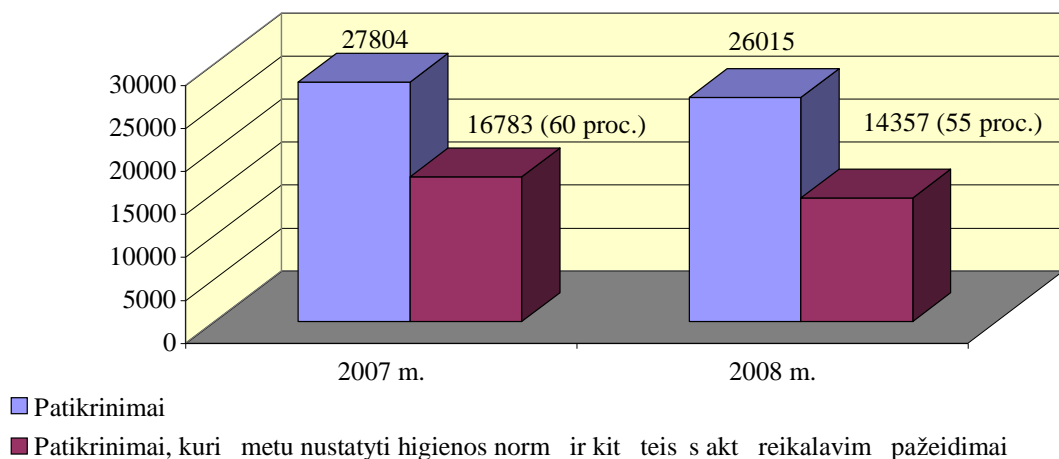
2008 m. patikrinta 19490 iš 22175 (88%) (2007 m. – 20078 iš 21135 (95%)) maisto tvarkymo subjektų: 10603 (84%) (2007 m. – 11175 (93%)) prekybos monos, 7060 (94%) (2007 m. – 7058 (97%)) viešojo maitinimo monos, 1827 (94%) (2007 m. – 1845 (96%)) geriamojo vandens tiekimo monos. Palyginus su 2007 m. laikotarpiu, 2008 m. patikrinta 7% mažiau maisto tvarkymo subjektų. Gyvendinus maisto kontrolės planavimo principus, pagrįstus maisto tvarkymo subjektų rizikos vertinimu, patikrintų subjektų procentas turėtų dar labiau mažėti, nes maisto tvarkymo subjektus, priklausančius mažos rizikos grupei, apskriti, miestai ir rajonai VMVT tikrina vieną kartą per dvejus metus.

2008 m. atlikta 26015 (2007 m. – 27804) maisto tvarkymo subjektų patikrinimai, iš jų: 13424 (2007 m. – 15113) prekybos, 10632 (2007 m. – 10785) viešojo maitinimo monose, 1959 (2007 m. – 1905) geriamojo vandens tiekimo monose. 2008 m. patikrinimai atlikta 6% mažiau negu 2007 m.

Maisto tvarkymo subjektuose atliktų patikrinimų ir nustatytų pažeidimų skaičius, analizė

2008 m. atlikti 14357 (55%) (2007 m. – 16783 (60%)) patikrinimai, kurių metu nustatyti higienos normų ir kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimai. Palyginus 2007–2008 metų kontrolės duomenis, darytina išvada, kad mažėja maisto tvarkymo subjektų patikrinimų, kuriuose nustatomi teisės aktų pažeidimai, tai rodo, kad maisto tvarkymo subjektai stengiasi veiklų vykdyti pagal teisės aktų reikalavimus (1 pav.).

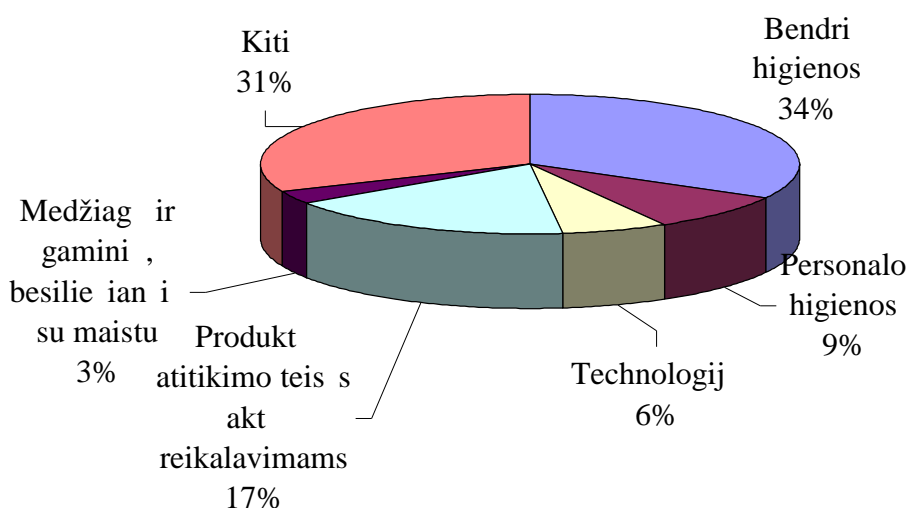
1 pav. Maisto tvarkymo subjektų patikrinimai 2007–2008 m.

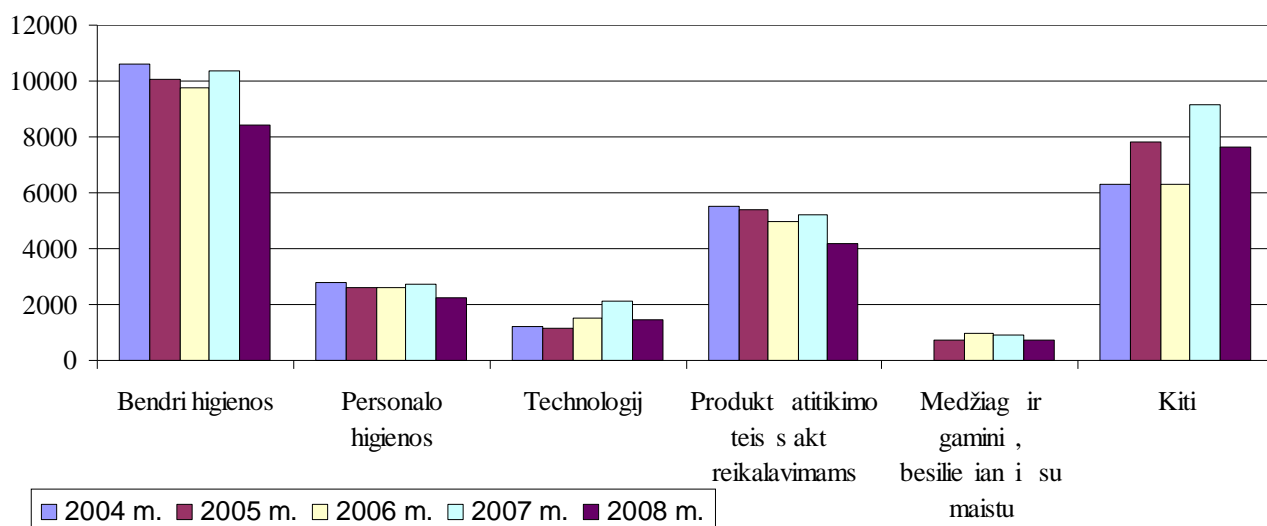
2008 m. atlikt 14357 patikrinim metu nustatytas 26591 (2007 m. – 33794) pažeidimas: prekybos mon se nustatyti 11800 (2007 m. – 15519), viešojo maitinimo mon se – 12930 (2007 m. – 15099), geriamojo vandens tiekimo mon se – 1861 (2007 m. – 3176) teis s akt reikalavim pažeidimas. Pažym tina, kad, lyginant su 2007 m. duomenimis, 2008 m. pažeidim skai ius ženkliai (21%) sumaž jo, tod l galima daryti prielaid , kad pastebimai pager jo teis s akt laikymasis maisto tvarkymo subjektuose.

Prekybos ir viešojo maitinimo mon se vyrauja bendri higienos (patalp prieži ros, teritorijos prieži ros, rangos prieži ros, sanitarijos, transporto) pažeidimai (34%) (2007 m. – 34%), produkt atitikimo teis s akt reikalavimams pažeidimai (17%) (2007 m. – 17%) (2 pav.). Pažym tina, kad, palyginus su 2007 m. laikotarpiu, 2008 m. prekybos ir viešojo maitinimo mon se nustatyt bendr higienos, produkt atitikimo teis s akt reikalavimams pažeidim , personalo higienos, medžiag ir gamini , besilie ian i su maistu, procentas nuo vis pažeidim nepasikeit , technologij pažeidim sumaž jo 1 proc.

2 pav. Prekybos ir viešojo maitinimo mon se nustatyti pažeidimai 2008 m.

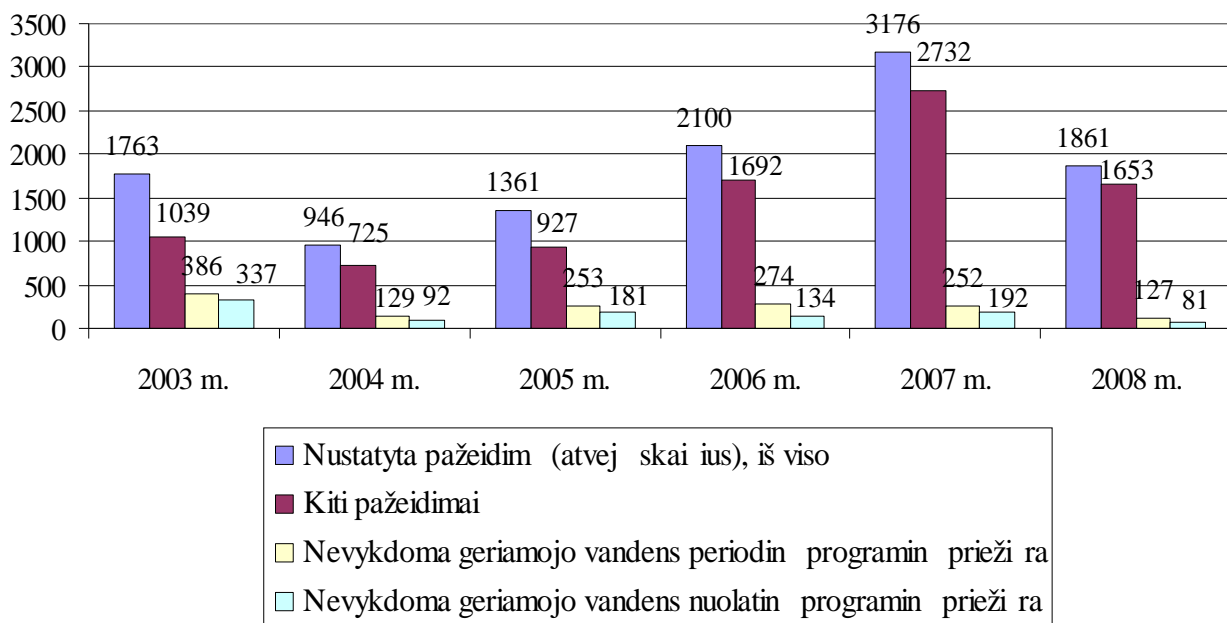
3 pav. Prekybos ir viešojo maitinimo mon se nustatyti pažeidimai pagal pažeidim grupes, 2004 m.-2008 m.

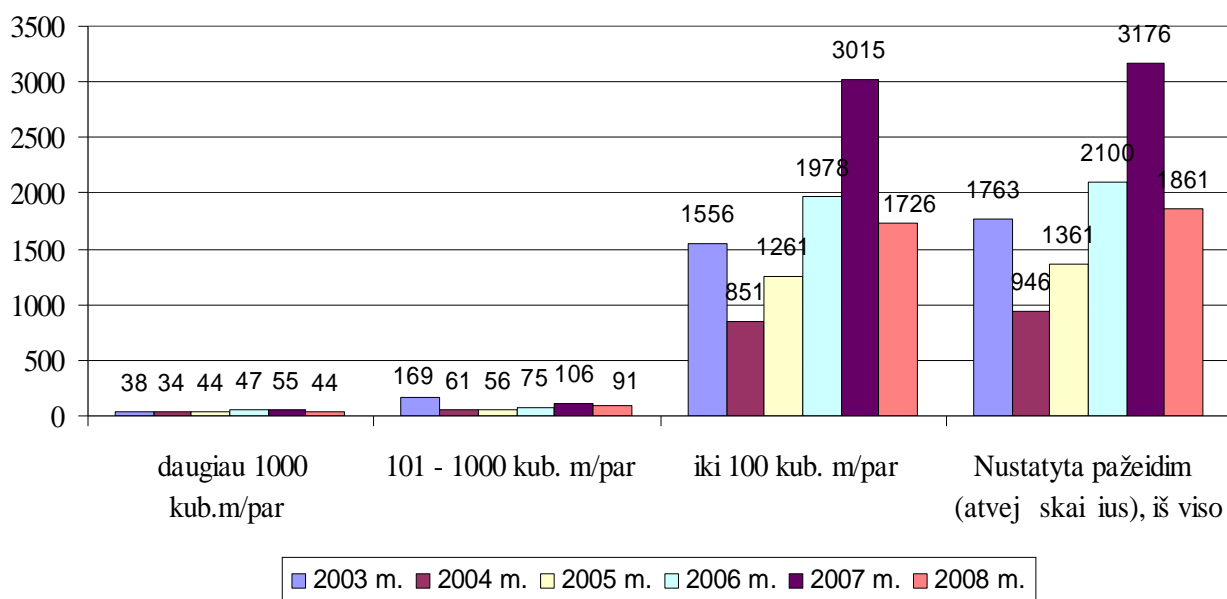
2008 m. geriamojo vandens tiekimo monse nustatytas 1861 (2007 m. – 3176) higienos norm ir kit teis s akt reikalavim pažeidimas.

Daugiausia pažeidim (2008 m. – 93%, 2007 m. – 94,8%) nustatyta geriamojo vandens tiekimo monse, kurios tiekia geriamojo vandens vidutiniškai iki 100 m³ per par . Toki geriamojo vandens tiekimo subjekt šalyje yra 1763. Keleri met duomenys rodo, kad pad tis d l geriamojo vandens programin s prieži ros (nuolatin s ir periodin s) vykdymo ger ja. Nustatyta, kad 2008 m. – 81 (4%) (2007 m. – 192 (10%) geriamojo vandens tiekimo mon je nebuvo vykdoma nuolatin ir 127 (6%) (2007 m. – 252 (13,6%) – periodin programin prieži ra. Programin s prieži ros (nuolatin s ir periodin s) nevykdo smulk s geriamojo vandens tiek jai (biudžetin s staigos, fiziniai asmenys, žem s kio bendrov s, kaimo bendruomen s ir kt.) tose geriamojo vandens tiekimo monse, kurios tiekia geriamojo vandens vidutiniškai iki 100 m³ per par . Aukš iau min tuose subjektuose daug pažeidim nustatyta ne tik d l geriamojo vandens programin s prieži ros vykdymo, bet ir d l sanitarin s apsaugos zonos (SAZ) griežto režimo juostos prieži ros, kaptazo rengini – šacht , siurblini , vandens bokšt prieži ros reikalavim nesilaikymo.

4 pav. Geriamojo vandens tiekimo subjektuose nustatyt pažeidim pagal pažeidim grupes (atvej skai ius) dinamika, 2003 m.-2008 m.

5 pav. Nustatyti pažeidimai (atvej skai ius) geriamojo vandens tiekimo subjektuose pagal tiekiamo geriamojo vandens kiek m³/par 2003 m.–2008 m.

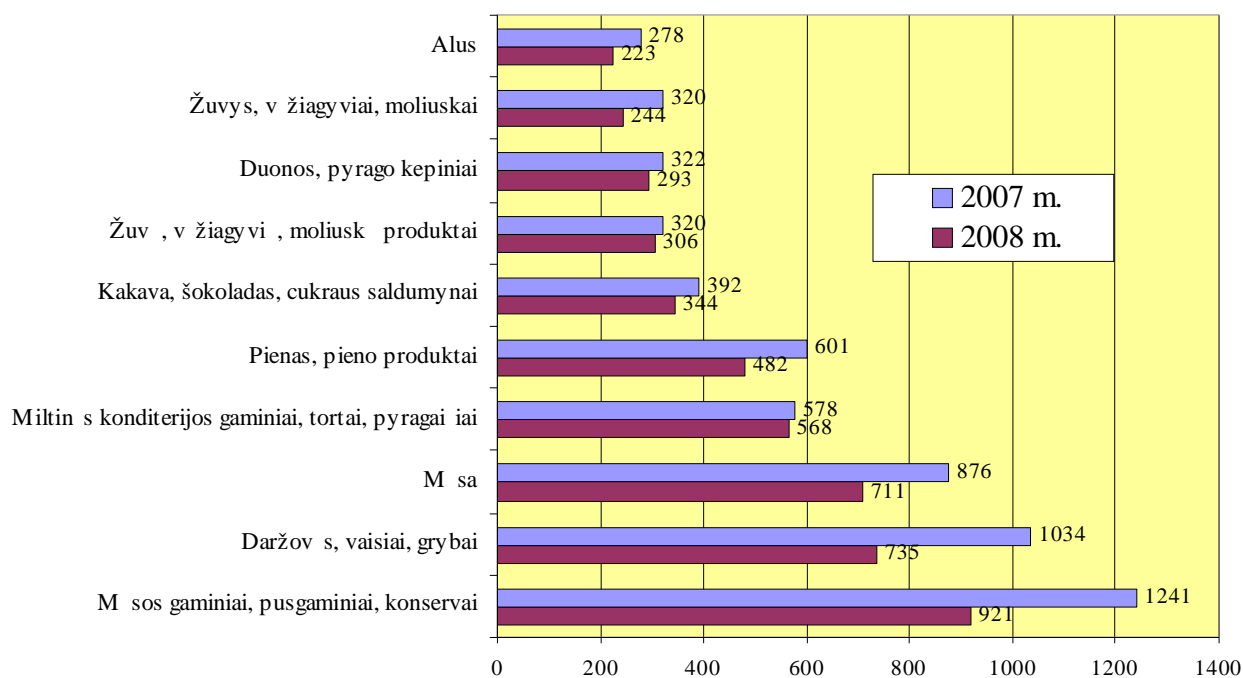

Nustatyti pažeidimai pagal produkt grupes ir pažeidimų pobūdį skaičius rinkoje

2008 m. prekybos ir viešojo maitinimo mone nustatyti 6588 (656824 kg/l) (2007 m. – 7758 (320067 kg/l) maisto produkt neatitikimo teis s akt reikalavimams atvejai.

Išanalizavus prekybos ir viešojo maitinimo mone nustatytus maisto produkt pažeidimus pagal produkt grupes, nustatyta, kad prekybos ir viešojo maitinimo mone dažniausiai teis s akt reikalavim neatitiko šie maisto produktai: m sos gaminiai, pusgaminiai, konservai – 921 (2007 m. – 1241) atvejais; daržov s, vaisiai, grybai – 735 (2007 m. – 1034) atvejai. Mažiausia pažeidim nustatyta krakmolui, jo produktams (3 (2007 m. – 4) atvejai), specialios paskirties maisto produktams, išskyrus maisto produktus k dikiams (5 (2007 m. – 2) atvejai) (6 pav.). Pažym tina, kad 2008 m. kaip ir 2007 m. daugiausia pažeidim nustatyta toms pa ioms produkt grup ms (6 pav.).

6 pav. Prekybos ir viešojo maitinimo monse nustatyti maisto produktų pažeidimai (atvejai) pagal produktų grupes, 2007 m.–2008 m.

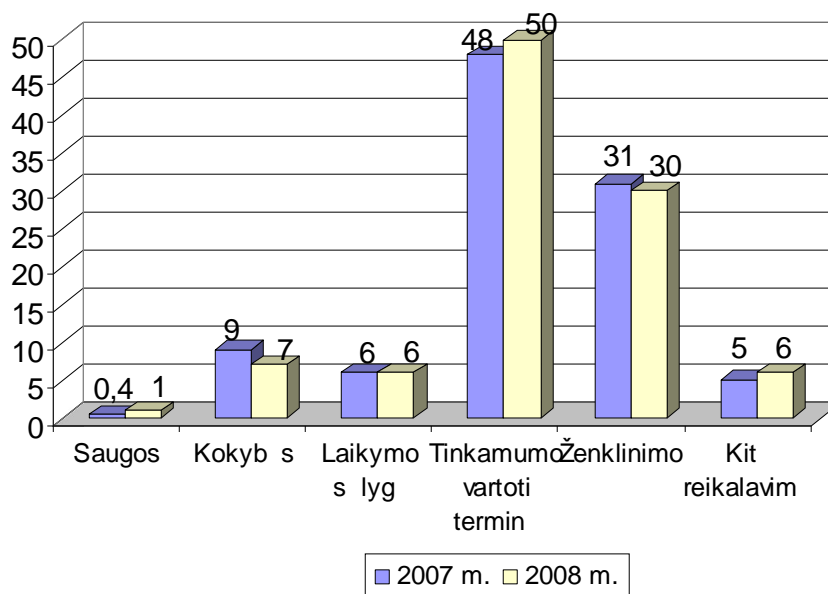

Pastaba. Diagramoje nurodytos produktų grupės, kurioms daugiausia nustatyta teisės aktų reikalavimų pažeidimų (daugiau kaip 200 atvejų).

Išanalizavus nustatytus maisto produktų pažeidimus pagal pažeidimo pobūdį, nustatyta, kad prekybos ir viešojo maitinimo monse (kaip ir 2007 m.) vyrauja tinkamumo vartoti terminų pažeidimai (50% visų nustatytų pažeidimų), ženklavimo reikalavimų (30% visų nustatytų pažeidimų) (7 pav.). Kadangi šie duomenys nesikeičia kelerius metus (2006–2008 m.), todėl IVMVT kartu su Lietuvos veterinarijos akademijos Tstinio mokymo centru vairiuose Lietuvos regionuose organizavo mokymus „Dažniausiai nustatomi vairi maisto produktų ženklavimo pažeidimai“ gamintojams, pardavėjams, kininkams. Ši mokymų metu buvo mokoma, kaip teisingai nurodyti ženklavimo informaciją gyvulinio ir negyvulinio maisto produktų etiketėse.

Prekybos ir viešojo maitinimo monse nustatius, kad maisto produktai neatitinka teisės aktų reikalavimų, taikytos rinkos ribojimo priemonės: sustabdytas produkto tiekimas rinkai – 1151 atvejis; uždraustas produkto tiekimas rinkai, reikalaujama pašalinti iš rinkos – 4776 atvejai.

7 pav. Prekybos ir viešojo maitinimo monse nustatyti maisto produktų pažeidimai pagal pažeidimų pobūdį 2007-2008 m. (procentais)

Valstybinei maisto kontrolei paimti mėginiai

Vykdamas valstybinį maisto kontrolę, patvirtinamieji mėginiai imami pagal Valstybinis maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008 m. vasario 20 d. sakymu Nr. B1-120 patvirtintą 2008 m. patvirtinamųjų valstybinių maisto produktų ir viešai tiekiamo geriamojo vandens mėginių tyrimų planą.

2008 m. Lietuvos Respublikos veterinarijos laboratorijose atlikta 2717 maisto produktų patvirtinamųjų mėginių mikrobiologiniai tyrimai, iš jų: teisės aktų reikalavimų neatitiko 205 (7,5%); 1648 – cheminiai tyrimai, iš jų: teisės aktų reikalavimų neatitiko 242 (14,7%); 132 jusliniai tyrimai, iš jų: neatitiko 24 (18%).

2007–2008 metų augalinis maisto produktų taršos stebėsenos programos duomenys rodo, kad rinkoje tiekiamą saugią produkciją, maisto produktams dėl saugos reikalavimų neatitiko tik 2%.

Pagal 2008 metų augalinis maisto produktų taršos stebėsenos programą ištirti 503 mėginiai (planuota ištirti – 496). Cheminei taršai nustatyti ištirta 489 mėginiai, tai sudarė 100,2% planinio mėginių skaičiaus. Radiologinei taršai nustatyti ištirta 14 mėginiai, tai sudarė 100% planinio mėginių skaičiaus. Ištirti 146 daržovės, 14 bulvės, 27 riešutai, 27 uogos, 58 grūdai ir jų produktai, 14 kieti maisto, 8 ekologiški produktai, 43 kiti produktai mėginiai. Dėl pesticidų liekanų ištirtas 351 mėginys (71%), dėl mikotoksinų – 41, dėl patulino – 12, akrilamido – 40 mėginiai. Pesticidų liekanų nenustatyta 262 mėginiuose (74%), pesticidai nustatyti, bet neviršijo didžiausios leistinos koncentracijos, 24% mėginiai, viršijo pesticidų didžiausią leistiną koncentraciją – 2,0% mėginiai nuo tirtų mėginių skaičiaus.

Viešai tiekiamo geriamojo vandens saugai ir kokybei nustatyti 2008 m. buvo atlikti 1356 patvirtinamųjų mėginių tyrimai: iš jų: 622 mikrobiniai geriamojo vandens tyrimai (*E. coli*, žarniniai enterokokai, koliforminės bakterijos), neatitiko Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimų 28 (4,5%) (2007 m. – 5%); 734 cheminiai geriamojo vandens tyrimai, neatitiko Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimų 214 (29%); 618 fizikiniams cheminiams geriamojo vandens rodikliams nustatyti, iš jų: 197 tyrimai (32%) neatitiko Lietuvos higienos normos HN

24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavim (tai cheminiai (indikatoriniai) rodikliai: geležis, manganas, amonis, drumstumas ir kt.); 116 m gini cheminiams (toksiniams (nitratai, fluoridai) geriamojo vandens rodikliams nustatyti, iš j : 17 (15%) neatitiko Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavim (tai nitratai ir fluoridai). 10% tirt m gini viršyta nitrat koncentracija.

Taikyt poveikio priemoni (pagal Lietuvos Respublikos produkt saugos statym) skai ius

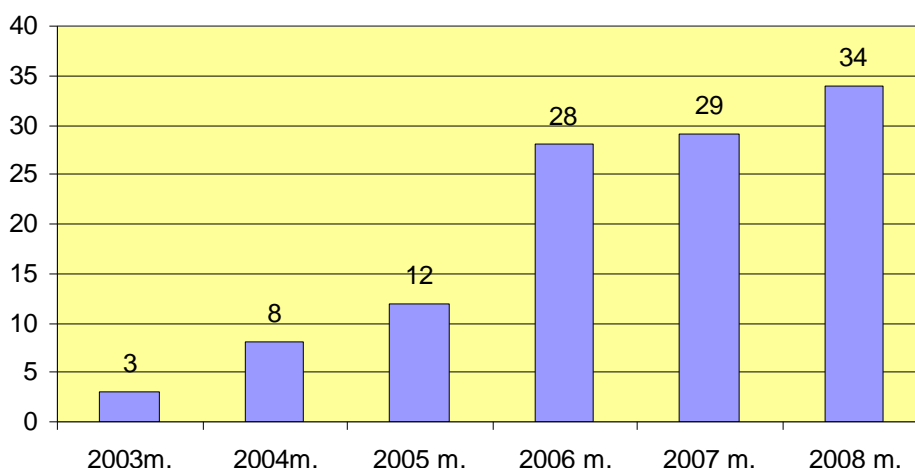
2008 m. VMVT kontroliuojam prekybos, viešojo maitinimo ir geriamojo vandens tiekimo moni atsakingiems darbuotojams už teis s akt reikalavim nevykdym skirtos 3974 (2007 m. – 5017) administracin s nuobaudos pagal Lietuvos Respublikos administracini teis s pažeidim kodeks , iš j : 3546 (2007 m. – 4473) baudos, 428 (2007 m. – 544) sp jimai.

Taikytos rinkos ribojimo priemon s pagal Produkt saugos statym

2008 m. taikytos 46 rinkos ribojimo priemon s d l Produkt saugos statymo pažeidim , iš j : 13 atvej surašyti sprendimai „Laikiniai uždrausti teikti, si lyti teikti rink , demonstruoti produkt “, 33 atvejais surašyti sprendimai „D l nesaugaus produkto“.

Apskri i , miest , rajon VMVT pareig nai d l Produkt saugos statymo pažeidim 2008 m. taik rinkos ribojimo priemones, atliko tyrimus ir suraš 34 Produkt saugos statymo pažeidimo protokolus / Maisto statymo pažeidimo, taikant Produkt saugos statyme nustatyt atsakomyb , protokolus.

8 pav. Surašyti LR produkt saugos statymo pažeidimo protokolai/Maisto statymo pažeidimo, taikant Produkt saugos statyme nustatyt atsakomyb , protokolai

Surašyti Lietuvos Respublikos reklamos statymo pažeidimo protokolai

VMVT, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744 patvirtint Valstybin s maisto ir veterinarijos tarnybos nuostat (Žin., 2000, Nr. 53-1537; 2007, Nr. 107-4376) 6.2.10 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 209 „D l galiojim suteikimo gyvendinant Lietuvos Respublikos reklamos statym “

suteiktai galiojimais, atliko tyrimus ir suraš 11 (2007 m. – 13) Lietuvos Respublikos reklamos statymo pažeidimo protokol .